



Bij gepraat (52)

Eric Blankert, voorzitter ABTB

Met de gloed nog in het gezicht van de zon die wij op de gezegend mooie dag van ons bindingsuitje mocht ontvangen begin ik met deze nieuwe bijdrage 'Bij gepraat'. De excursie met ongeveer 35 personen naar het nationale park de Weerribben had niet alleen een informatief karakter maar draagt ook bij aan de uitwisseling van informatie tussen de afdelingen. Met eigen vervoer was de rit naar de plaats waar we met een broodje en koffie werden ontvangen, bij Pieter Jongschaap in Kalenberg, al mooi door zijn afwisselende landschap. Op krachten gekomen van de heenreis zoemde het gezelschap naar de auto's om het programma te vervolgen. Diegenen die de wassmelterij en de bijen van de gebroeders Van Beek in Paasloo niet wilde bezoeken werden afgezet in het landschap op de Paasloër allee 2 te Paasloo bij een Museumboerderij waar we werden rondgeleid door de heer Van de Vegt die op de museumboerderij heeft gewoond (0561-45 14 59). Je komt je ogen tekort om meer dan honderd jaar verzamelde cultuurhistorie hand en gemechaniseerde gereedschappen van ambachten te bekijken. Er is een ingerichte woonkamer, kruidenierswinkelje, schoenmakerij en smederij, attributen van slager, bakker, veearts, turfsteker en van de boerderij van alle soorten zaaimachines tot dorsmachines. Voor wie hierin geïnteresseerd is een aanrader om te bezoeken.

Over de imkerij Gebr. Van Beek Paasloërweg 5 te Paaloo, 0561-45 14 53 imkerijvanbeek@hetnet.nl, aaltvanbeek@hetnet.nl schreef ik al in 'Bij gepraat nr. 50'. Doordat de kunstraadpers en de apparatuur van omstreeks 1917 is, is de celbreedte nog van het oude formaat (kleiner dan de kunstraat die u gebruikelijk koopt). Leden van afdeling Oost Betuwe waarmee ik eerder een bezoek bracht aan de wassmelterij deden de ervaring op dat twee typen wasraten werden aangeboden, ze kunstraten met de kleinere cellen eerder en mooier uitbouwden. Of zoals wordt beweerd door de kleinere cel minder Varroa in de volken voorkomt moet nog worden vastgesteld. In gesprek met Johannes-Peter Ecke uit Emmrich wees hij mij er op dat de Carnica Sklenar Lijn 47/G/10 doordat de bij wat kleiner is het bijzonder goed doet op deze kunstraat. Een ander voordeel van deze bij is dat ze goed bestuift onder kunststoffolie. Het morst minder stuifmeel van de beharing en kent een groot broednest en zou een zeer goede bestuiver in de aardbeienteelt zijn. Voor wie meer informatie wil Imkerij Weiss tel. +49-(0)9944-514, 93499 Zandt, Wolfersdorfer Strasse, Duitsland, www.wess-natur-idee.de. Onder de indruk van wat er te zien was en de zelf ontwikkelde rieten kasten, waar zoal ook de biologisch dynamische imker van de strokast of korf zegt dat de volken zich er beter in ontwikkelen, vertrokken we weer voor de lunch naar het startpunt. Met een goed gevulde maag gingen we met een boot

door het natuur gebied. Anne van Beek geboren in de streek wist veel te vertellen over de Weerribben die in een periode van eeuwen door mensen handen is gevormd. Zou men geen beheer voeren in het gebied en de natuur haar gang laten gaan, dan zouden de pretgaten, de rietlanden en de schrale hooilanden zich ontwikkelen tot één groot (moeras)bos. Bij langdurige droogte droogt de bovenlaag uit en dan kun je beter met de bijen uit de Weerribben blijven aldus Anne, want dan duurt het in het algemeen lang voordat de bloemen voldoende nectar leveren. Onderweg werd van Staatbosbeheer, Natuuractiviteitencentrum De Weerribben in Ossenzijl tel 0561-477272 aangedaan (zie ook www.staatbosbeheer.nl). Zeer educatief voor volwassenen en voor kinderen. Bijzonder is ook de keur van natuurboeken die hier te koop worden aangeboden.

Deskundig terug gevaren door Anne naar het vertrekpunt en gelaafd met nog een drankje kon een ieder tevreden en voldaan huiswaarts keren.

Wanneer u voor uw afdeling naar andere activiteiten op zoek bent kan ik u adviseren om naar Naturalis Nationaal Natuurhistorisch Museum, Darwinweg 2, te Leiden te bezoeken. Nieuws en achtergrondinformatie over activiteiten van Naturalis kunt u vinden op

www.naturalis.nl. Via www.natuurinformatie.nl kunt u via zoeken een vraag stellen aan een expert over biologische en geologische aspecten. www.natuurenboek.nl is een online boekwinkel van Naturalis. Een on-line vraagbaak voor werkstuk en spreekbeurt over natuur, archeologie en niet westerse culturen te vinden via website www-museumkennis.nl. De website www.nederlandsesoorten.nl geeft een overzicht van de Nederlandse biodiversiteit. Naast de vele tentoongestelde dieren is er een mooi overzicht te bewonderen van bij elkaar gegroepeerde bijensoorten die de uiterlijke verschillen doordat ze opgeprikt zijn, goed bekeken kunnen worden.

Zeer bijzonder zijn de laden met o.a. de veel kleurige vlinders. Op de in het toeristenseizoen wekelijkse braderie van Katwijk aan Zee kwam ik Marijke en John Driebergen tegen die hun producten met een zeer verzorgde en heel uitgebreide kraam aan de man/vrouw brachten. Op hun uitnodiging bezochten we op het industrie terrein in een bedrijfshal de imkerij 'De Drie Bijen', Pletterij 15, Gravendam, Noordwijkerhout, 071-40 28 884, 06-26 72 23 03, www.dedriebijen.nl. Begeerlijk als de mens is konden mijn vrouw Jolanda en ik bijna geen keus maken uit het veelvoud van bijen en met bijen gelieerde producten. Het is onverstelbaar wat deze imkers om dat tentoon te stellen en dat te verkopen aan uren moeten hebben besteed om e.a. bij elkaar vergaard te hebben. Bijzonder zijn ook de bankorven die hij vlecht om de uit de Dominicaanse republiek geïmporteerde houten maskers. Via een trap is een ingericht museum en een ruimte voor lezingen te bezoeken. Voor elke imker vast en zeker een bezoek waardig!

Tijdens een fietstocht met vrienden uit Oss kwamen wij in de Peel diverse kastjes en tafeltjes met te koop aangeboden honingpotjes tegen. Een aantal imkers had een zelfde fraai verenigingsetiket. Spijtig was het dat het nog niet voldeed aan de nieuwe richtlijnen en de vermelding Nederlandse Honing ontbrak. Dit was te meer jammer daar te zien was dat veel zorg was besteed aan de honing-

bereiding en slechts een enkele pot met kaarsvet verschijnsel op een tafel was gezet. Het Belgische Federaal Agentschap voor veiligheid van de voedselketen gaf bij bulletin van 10 augustus 2006 de herinnering dat honing niet geschikt is voor kinderen jonger dan 1 jaar. Deze raad steunt op wetenschappelijk advies. Honing als dusdanig ondergaat geen intense hitte behandeling, eventueel aanwezige sporen van de Clostridium botulinumbacterie worden dus niet vernietigd. Sporen zijn overlevingsvormen van bacteriën. In het geval van sommige types van *Clostridium botulinum* (vooral het type A en B) kunnen deze sporen bij het uitgroeien voor de mens levensgevaarlijke toxinen vormen. Om die redenen worden voedingsmiddelen bij de productie van conserveren verhit ten einde de eventuele sporen te vernietigen zodat deze vervolgens geen aanleiding kunnen geven tot toxineproductie. Rechtstreekse consumptie van sporen leidt bij de mens normaal gezien niet tot ziekte. De zuurtegraad van de maag en darmflora verhindert de uitgroei van de sporen. Dit is niet het geval bij kinderen jonger dan 1 jaar. Zij kunnen het zogenaamd 'infantiel botulisme' ontwikkelen, een ernstige ziekte die in zeldzame gevallen tot de dood kan leiden. Clostridiumsporen komen overal in de natuur voor. Zij kunnen dus ook in de honing terecht komen en er overleven. Een matige verhoging van honing (bijvoorbeeld in thee) volstaat niet om die sporen te vernietigen. Om die reden is honing niet geschikt voor kinderen jonger dan 1 jaar. Producten als kinderkoekjes of babyvoeding waarin honing verwerkt zit, zijn zodanig verwerkt dat besmetting minimaal is. Het advies geldt dus alleen voor honing. De mogelijke natuurlijke aanwezigheid van Clostridium botulinumsporen in honing ziet zich bevestigd in monitoring uitgevoerd door het voedselagentschap. Het Agentschap heeft aan de FOD Volksgezondheid gevraagd een wettelijke regeling uit te werken die de honingproducenten verplicht de ongeschiktheid voor jonger dan 1 jaar te vermelden op het etiket. Wellicht zouden wij in Nederland al op vrijwillige basis onze verantwoordelijkheid kunnen nemen en de waarschuwing op onze nieuwe etiketten kunnen opnemen. Het programma van de studiegroep bedrijfsmatige imkers 2006 van donderdag 24 augustus tot zondag 27 augustus op het mooie eiland Terschelling werd weer gekenmerkt door: een doordacht programma met elementen van kennisoverdracht, uitwisseling van inzichten (zet tien imkers bij elkaar en je hebt tenminste acht verschillende meningen) ontspanning en inspanning. Traditioneel werden wij op donderdag ontvangen met veel regen bij aankomst op het eiland en door Freek Blom, werkzaam bij Staats bosbeheer op het eiland. Donderdag en vrijdagavond waren er lezingen met leden van de afdeling van het eiland door Job van Praag en Ed Pieterse, beide betrokken bij het vergelijkend onderzoek naar de verschillen tussen Buckfast, Carnica en de 'eilandbij' (zie ook 'Bijgepraat 42'). Daar waar Ed Pieterse inging op zijn onderzoek en zoektocht naar Varroa tolerante kenmerken en SMRD koninginnen (*Suppression of Mite Reproduction Delayed*) met de juiste eigenschappen, ging Job van Praag in op het feit dat genetische eigenschappen van een volk bepaald worden door de darren waarmee een jonge koningin heeft gepaard. De variatie van genetische kenmerken van de bijen in één volk kan als een koningin

25 keer gepaard kan hebben, ontelbaar groot zijn. Wilt u meer lezen over het onderzoek van Ed Pieterse dan kan ik de website www.mamamoer.nl of www.verenigingvancarnicaaimkers.nl aanbevelen. Ontspannende elementen waren een excursie naar de Kaasboerderij de Halfweg waardoor enkelen onder andere een partijtje boeren klomp golf werd gespeeld en het markeel vissen waarbij Bertus de Jong zich weer tot beste visser toonde. Erik van Leeuwen die zijn teelt van de blauwe bes heeft laten zien, heeft de gevangen vissen weer bekwaam gerookt en door ons allen smakelijk opgegeten. De beginselen van nordic walking werd door een ervaren outdoor instructeur bijgebracht. Onderhoudend en leerzaam is het museum 't Behouden Huys en Natuur museum&zeeaquarium met veel natuureducatie en prachtige aquaria. Is het de ervaring of de magie van het imkeren van Kees van Holland opvallend was dat de volken welke als onrustig of stekkerig werden betiteld, door hem met het meeste gemak, een paar pufjes uit de sigaar, werden behandeld. Een niet geknipte koningin even snel met het mes de vleugels geknipt. Van de dekplank van een volk geplaatst op de Boschplaat werden drie soorten honing geproefd: lamsoor(zacht) heide (met zijn eigen karakteristieke smaak) en Zeester (voor mij minder prettige nasmaak). Behoudens de buien bij aankomst en vertrek, kan terug gekeken worden op heerlijke dagen met dank aan de organisatoren van SSBI. In het geweld van argumenten voor of tegen bepaalde bijenrassen werd mijn aandacht getrokken door een wellicht een wat vergeten groep imkers die het 't Landras' propageren een Twentsche Imkerclub. Van L. Asbreuk, Andersonstraat 34, 7582 AZ Losser, 053-53 83 985 ontving ik hiervan de volgende informatie. Sinds een tiental jaren is een aantal imkers actief bezig met het behouden en verbeteren van hun landras bijen. Op raskenmerken en kleur werd vastgesteld dat de bijenvolken behoren tot de zwart West-Europese bij. Dit onderzoek werd onderbouwd met wetenschappelijke cubitaal-index gegevens, tevens werd daarbij aangetoond dat er weinig raskenmerken verloren zijn gegaan door invloed van andere rassen of kruisingen. Door selectie van de imker op zijn eigen bijenstand en door gebruik te maken van het bevruchtungsstation willen ze de goede eigenschappen behouden als: goede overwintering, snelle voorjaarsontwikkeling, zachtaardigheid, lage zwerm drift en een goede honingopbrengst het hele bijenseizoen door. Eén van de uitgangspunten van de club is het bijenvriendelijk imkeren. Hieronder verstaan ze dat er zo weinig mogelijk kunstmatige ingrepen willen uitvoeren. Dus liever niet omlarven, werken met broedstoven of kunstmatige inseminatie toe te passen. De vereniging onderhoudt contacten met Mellifera-organisaties in Europa in België, Groot Brittannië, Ierland, Duitsland, Noorwegen, Finland en Zwitserland. De Twentsche imkerclub verzorgt lezingen en cursussen, wellicht een idee voor uw winterprogramma! Uw afdeling vertegenwoordigers voor bijengezondheid en drachtverbetering hebben een cd ROM met o.a. het nieuwe honingkeuringreglement, het boek gezonde bijen en tal van andere wetenswaardigheden ontvangen, vraag hierna bij een eerst volgende afdeling bijeenkomst. In een volgende bijdrage zal ik u hierover berichten.